

ОДЯГ

Формування лексико-граматичних категорій у старшій групі для дітей із ЗНМ III рівня

А. Р. Тарнавська*, м. Миколаїв

Програмовий зміст: продовжувати вчити дітей утворювати присвійні прикметники, добирати антоніми до прикметників, узгоджуючи їх в роді та числі з іменниками, складати з ними порівняльні речення зі сполучником *а*; учить дітей утворювати прикметники вищого та найвищого ступенів порівняння; утворювати складні прикметники (з двох назв кольорів — синьо-червоний); учить складати речення з прийменниками *між, за, перед, поруч, у, на, в*; вживати дієслова у різних особових формах зі змінами звуків (*повісь — вішаю*); вправляти у вживанні слів у знахідному відмінку; активізувати словник дітей назвами видів одягу, його частин, словами (*плічки, сушарка, мішанина*); розвивати фонематичний слух; учить виділяти певний звук з тексту, давати йому характеристики, співвідносити його з літерою; придумувати самостійно чистомовки; розвивати слухову увагу, мислення, дрібну моторику пальців рук; виховувати бажання допомагати, доводити справу до кінця

■ А. Р. Тарнавська

Матеріал: лялька Забуваша; шафа; сушарка; ляльковий одяг з різного матеріалу; плічки; ілюстрації до скоромонок, до вірша; математичний та звуковий планшети; дзеркальця; шар розсувний; дидактична гра «Кишеньки» (за тестом Равена); ляльки пласкі; одяг на магнітах; символи-картки.

Попередня робота: розглядання одягу з різних тканин; вивчення пальчикової гімнастики «Як ми одяг бережемо»; розучування фізкультхвилинки «Сукня»; читання віршів «Праля» В. Лучука; відгадування та складання загадок про одяг; вивчення скоромонок; розглядання картини «В магазині

одягу»; складання описових розповідей про одяг за картками; дидактичні ігри «З якої тканини», «Що забув намалювати художник?», «Килимки» (за тестом Равена), «Де лежить?», «Кольорові стрічки», «Скажи навпаки», «Куди вдягнути» (види одягу).

ХІД ЗАНЯТТЯ

I ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Учитель-логопед. Діти, хтось плаче у куточку! Хто це? (*Чути звук — плач зі спальні, за дверима — лялька.*)

— Та це дівчинка Забуваша! Що з тобою?

Лялька. Мама пішла на роботу і задала мені завдання. А я нічого не можу зробити, бо забула, як це робити...

Учитель-логопед. Діти, ви здогадалися, чому цю дівчинку звати Забуваша? А у вас трапляються такі моменти, коли ви щось забуваєте? Що хочеться в такі хвилини?

Діти. Щоб хтось допоміг, підказав, нагадав.

Учитель-логопед. Який тоді у вас настрій? Покажіть.

↳ Діти показують мімікою настрої.

Учитель-логопед. Хочете допомогти Забуваші? (*Так!*) Забувашо, ми розумні, тому всі завдання виконаємо!

Ой, вона зраділа! А ми як раді!

↳ Діти показують мімікою настрої.

Учитель-логопед. Що мама тобі задала? Залишила записку? Зараз прочитаємо!

* А. Р. Тарнавська, учитель-логопед I категорії ДНЗ № 82 «Лебідь», м. Миколаїв.

II ОСНОВНА ЧАСТИНА

1 Виконання завдань

Скласти випрані речі до шафи

Учитель-логопед відкриває шафу.

У цій шафі — мішанина
Тут і шуба і машина,
Шапка, груша і шнурок,
Чашка, майка й фартушок,
Кошик, шишка, шоколад...
Як же тут навести лад?

— Допоможемо Забуваші скласти речі на місця! Приберемо зайві предмети і назвемо, де вони лежали. Де лежить чашка? (*За шапкою*)...

— Забувашо, чи знаєш ти, що одяг шийють з різних тканин? У тебе в шафі спідниця з шовку. Діти, яка вона?

Діти. Шовкова.

Учитель-логопед. А тепер розвішаємо та розкладемо потрібний одяг, що мама випрала. Тут є і плічки, на які можна повішати одяг.

Діти беруть речі із сушарки для білизни.

Учитель-логопед. Жилетка з хутра. Яка вона?

Діти. Хутряна.

Учитель-логопед. Настю, повішай хутряну жилетку на плічки і скажи, що ти робиш.

Настя. Я вішаю хутряну жилетку на плічки у шафу між шубою та курткою.

Учитель-логопед. Риммо, тримай майку з бавовни. Яка вона? (*Бавовняна*)

Рима. Я покладу бавовняну майку на верхню полицю.

Діти. Я покладу шовкову спідницю на середню полицю — під майкою. Я повішаю байковий халат у шафу перед курткою.

Учитель-логопед. Навіщо ці дві полиці?

Діти. Для головних уборів зверху, а знизу — для взуття.

Учитель-логопед. Ми навели лад у шафі. — А чи вмієте ви складати чистомовки?

Діти з утворених раніше словосполучень придумують чистомовки.

Учитель-логопед. Розкажіть Забуваші чистомовки про одяг.

Діти. Ця-ця-ця — шовкова спідниця.

Етка-етка — хутряна жилетка.

Учитель-логопед. А я хочу вам розповісти вірш про те, як сорока купувала одяг.

Сорока блискучу копійку знайшла,
З копійкою тою в крамницю пішла,
В крамниці сороці дали продавці
Для доні — спідничку, синочку — штанці.

— Діти, які звуки я голосом виділяла в цьому віршику? (*[с], [ш]*)

— Розкажіть Забуваші, які це звуки. Спочатку зобразіть до кожного звука букву. А потім за допомогою звукових планшетів розкажіть про свій звук. (*Завдання в парах*.)

— Трохи ми стомились! Пропоную розім'ятися.

2 Фізкультхвилинка «Сукня»

Гарна сукня у Христинки.
(*Кружляють*.)
А на сукні — горошинки.
(*Показують всіма пальчиками*.)
Ну а ще є дві кишеньки,
То нічого, що маленькі!
(*Присідають*.)
В ці кишеньки невеличкі
Йдуть долоньки — дві сестрички!
(*«Ліхтарики»*.)

— Забуваша згадала щось про кишеньки! Прочитаймо мамине завдання.

Підготувати до одягу правильні кишеньки, щоб увечері я їх пришила

— Забувашо, неси їх нам! Зараз ми швиденько все зробимо.

3 Дидактична гра «Кишеньки» (за тестом Равена)

Робота за столами.

Учитель-логопед. Хлопчики допоможуть з сорочками, а дівчатка — з сукнями.

— Якого кольору у вас сукні, сорочки?

Діти. Синя і жовта. А одним словом — синьо-жовта.

Учитель-логопед. Що є у сукні, у сорочки?

Діти. Кишеня, комірець, гудзики, манжети, спідниця, пояс.

Учитель-логопед. Ось і все зробили. Були кишеньки відірвані, а стануть пришиті. Пограймо в гру «Навпаки».

4 Дидактична вправа «Навпаки»

- Нарядні сукні — повсякденні сукні.
- Брудне пальто — чисте пальто.
- Вдягати штани — знімати штани.
- Дитячий одяг — дорослий одяг.
- Вузька спідниця — широка спідниця.
- Коротка сукня — довга сукня.
- Нова кофта — стара кофта.
- Цілий одяг — порваний одяг.
- Мокра сорочка — суха сорочка.
- Зимовий одяг — літній одяг.

— Чи можете ви з цими парами слів скласти речення? Розкажіть їх Забуваші.

5 Дидактична гра «Склади речення»

- Вранці ми вдягаємо одяг, а ввечері — знімаємо.
- У мене коротка спідниця, а у мами — довга.
- Щодня ми вдягаємо повсякденний одяг, а на свято — святковий.
- Якщо одяг порвався, його треба зашити.
- У Римми широка спідниця, а у мене — вузька.
- Ми вдягаємо дитячий одяг, а батьки — дорослий.
- Я не люблю вдягати старий одяг, а люблю новий.

— А якщо одяг дуже-дуже чистий, як ми про нього скажемо? Допоможе нам чарівна кулька.

- ✚ Діти, розтягуючи кульку, утворюють прикметники вищого та найвищого ступеня порівняння.

Діти. Чистий — чистіший — найчистіший.

Варіанти слів: охайний, красивий, теплий, прекрасний, довгий, новий.

Учитель-логопед. Діти, щоб виконати наступне завдання, нам необхідно розім'яти пальчики!

6 Пальчикова вправа «Як ми одяг бережемо»

В миску воду наливаємо,
Порошечку насипаємо.
Одяг ми замочимо,
Плями відітремо,
Поперемо, прополощемо,
Відіжмемо і стряхнемо,
А потім легко без помарки
Все розвісимо на сушарку!

Одягнути ляльок у різний одяг за призначенням відповідно позначок.

7 Дидактична гра «Який одяг»

Класифікація за позначками на фланелеграфі:

спортивний, пляжний, святковий, повсякденний, домашній, демісезонний, літній, зимовий.

— Молодці! А які завдання матусі вам найбільше сподобалося виконувати?

— Забуваша дякує вам і обіцяє, що тепер ніколи не буде забувати! І не боїтиметься роботи, бо це ж так цікаво!

Повідомляємо, що матеріал
«Осіння подорож у літо. Заняття-розвага
з елементами логоритміки, використанням
ІКТ та інноваційних методів навчання. 6-й рік
життя. ФФНМ», опубліковані у № 9 (2015)
за прізвищем Угрин В. О. є плагіатом.
Авторами матеріалів є: Рогальська М. Т., учитель-
логопед; Сергієнко С. О., музичний керівник;
Конопко Т. В. вихователь, ДНЗ №1 «Калинка»,
м. Сокаль, Львівська обл.